

Praktijkgids en peer reviewing . . .

A. Molenkamp RO

'Een uitstekend rapport, jammer dat het woord internal auditor erin staat.' Dat is het vernietigende commentaar van onze Engelse beroepsorganisatie op het rapport van IIA Inc. over de overheids-auditor. De Engelsen vinden dat alle in het rapport beschreven activiteiten taken van het management zijn, auditors mogen die nooit overnemen. Het beeld dat de Amerikanen oproepen is verklaarbaar, het is gebaseerd op de daar heersende 'rule-based'cultuur. Interne auditors voeren rechtmatigheidscontroles uit, werkzaamheden die over de inhoud van systemen en rapportages gaan. In het Verenigd Koninkrijk geldt een 'principle-based'cultuur. De internal auditor toetst niet de inhoud van de rapportages, maar beoordeelt de wijze waarop ze tot stand zijn gekomen. Het doel daarvan is om het management onafhankelijk feedback te geven over de wijze waarop de organisatie is ingericht. Het management kan de conclusies en aanbevelingen wel of niet ter harte nemen, de organisatieleiding blijft verantwoordelijk.

Het IIA-rapport over de kleine auditafdeling

Ook wij kennen de principle-basedcultuur. Ook wij zullen de rapporten van IIA Inc. kritisch moeten lezen. Dat is niet gebeurd met het onlangs verschenen onderzoeksrapport *De kleine IAF en de IIA-standaarden*.

Dat document is ook niet de praktische handleiding waarom is verzocht door de groep van auditors van kleine auditafdelingen (PAS). De solistische auditor zit nu met een rapport dat geen antwoord geeft op de gestelde vraag, dat gaat over interne controle, dat niet is afgestemd op de Nederlandse cultuur en dat voeding geeft aan de wijze van kwaliteitstoetsing waar die auditor juist vanaf wil.

Het verzoek van de professionele auditsolisten

Zoals bekend bestaan er weinig vaktechnische publicaties over de kleine auditafdeling. Vandaar het verzoek van PAS voor het ontwikkelen van een handleiding voor de solistische auditor. Een handboek met analyse-instrumenten, rapportindelingen en zelf-

evaluatievragenlijsten. Maar ook een eenvoudig groeimodel en competentieschema's. Het nieuwe rapport geeft een opsomming van risico's als een kleine auditafdeling wil voldoen aan de IIA-standaarden. Dat was niet de vraag.

Internal Audit of interne controle

Het rapport gaat over interne controle en niet over Internal Audit. Dat wordt veroorzaakt door de rechtstreekse vertaling in het Nederlands. Met de hier geldende opvattingen over internal auditing is geen rekening gehouden. Uit het voorbeeld hierna blijkt dat de professionele auditor plotsklaps aan opvattingen over interne controle moet voldoen.

Standaard 2000: *het kan lastig zijn voor het hoofd van de IAF om de toegevoegde waarde van de functie te tonen, als de prioriteiten van de IAF niet overeenkomen met die van het management.*

Uit deze toelichting op Standaard 2000 blijkt dat wordt uitgegaan van de Amerikaanse opvattingen. De internal auditor heeft daar een eigen verantwoordelijkheid om prioriteiten vast te stellen. Daarover vindt afstemming plaats met de externe accountant. In Nederland is het auditprogramma de uitkomst van een proces van risicoanalyse en prioritering dat in de lijn plaats vindt. Behandeling in het auditcomité, gevolgd door vaststelling door de CEO. Het rapport zet ons twintig jaar terug in de tijd toen de auditor het auditprogramma nog zelf vaststelde.

Peer reviewing als kwaliteitstoets

Leden van de commissie kwaliteitstoetsing zullen een rapport over standaarden en risico's zeker hebben gelezen. De commissie heeft een reputatie van rechtlijnigheid en gestrengheid opgebouwd. Dat is niet vreemd omdat de leden de mores aanhangen van accountants, een beroepsgroep die de maatschappij wil behoeden voor bedrijven die zich niet aan de wet houden. Dan treed je op als inspecteur.

Internal auditors zijn organisatiekundigen die bedrijven helpen hun doelstellingen te realiseren. Professionals die hun beroepsorganisatie om checklists voor zelfevaluatie hebben gevraagd. En om een praktisch protocol voor peer reviewing. De vrees is dat de commissie het rapport zal gebruiken om in haar werkwijze te volharden. Daarmee is weer een kans verkeken om nu wel het voorbeeld van de Verenigde Staten, peer reviewing, te volgen. Tenzij het bestuur van IIA Nederland ingrijpt.

Conclusie

Door PAS is aangedrongen op een handboek voor 'small audit shops'. In navolging van de Britten kunnen we stellen: 'Een uitstekend rapport, jammer dat het niet van PAS komt'.

